

מסורת הש"ס

(א) [שבת טו:זש"ג, 3] שבת ז, א) שם ח': לעיל ט, עט. [ולקמן קא: ד] [לעיל פו:]; (ב) [לעיל פו, 1] [בש"א: ומשם מחליפין], 1) [ע"י מורי"ט],

לעזי רש"י
מוררטיי"ר. מכחש.

מוסף רש"י

מושם ראיהו. בתמיה (סוכה כח.). אין ברמילית פחותה מארבעה. רותם, ואי לא מקום פטור הוא ומותר למחילה להוציא משם לרשות הרבים ולרה"י (שבת 1). מקום שאין בו ר"ע על ד' רוקב ועומד בין רה"י לרה"י ויש לו היכר כגון גבוה מן הארץ ג' ואילו היה רוחב ד' היה נקרא רשות לעצמו והוא ברמילית ואסור לנאץ ולנאץ, אצל עכשיו נקרא מקום פטור ומותר לנאץ ולנאץ לבתפ' עליו משא שנהג (רע"ל טו). האילן רשות מקום משכן לאו רשות צאנפי נפשיה הוא ונטל להכא ולהכא (רע"ל טו.). ובלבד שלא יחליפו. דלא לימרו דקא מעיל מרשות הרבים לרשות היסוד ואפי' למישר הוצאה בשבת (שם) ודרכנן היא, דלאו חיובא לנאץ, דבענן עקרים מרשות זו והנחה לרשות זו, והכא עקירה מרה"י גבוהה ומשהו למקום פטור ועקירה ממקום פטור והנחה לרה"י גבוהה (רע"ל טו.).

רבינו חננאל

חוקק בה ד' חנינה על ד' טפחים וממלא. פי' ד' אמות הן כ"ד טפחים על כ"ד טפחים. חוקק באמצע ד' טפחים על ד' טפחים, נשארו י' טפחים לכל רוח. חזונו לאו כאילו עומדות מחיצות גבוהות י' טפחים, ותלויות על פי החקק כמו מחיצות של בור. ומחירין למלאות מים מתוכן בשבת. ודחוי אבוי ודילמא לא היא אלא אסירתא ודחוייתא חדא סברא סבירא להו. דילמא עד כאן לא קא שרי ר' יהוד' אלא הכא דקמיא מחיצתא וסבר גוד אחתינה. אבל ר' חנינה בן עקביה דצריך לבקו. פי' לאוקומי כדגרסינן בפרק נערה שנתפתה, כפיתו ליה אסירתא בצבורא כו'. דצריך לאוקומי מחיצות ולאחותניה לא קאמר ר' יהודה. אי נמי, עד כאן לא קא שרי ר' חנינה עד עקביה כי האי גונא. אלא בימה של טבריא, הואיל ויש לו אוגנים, שחשובות כמחיצות ועיירות וקריפיות מקיפות לה. והנא דצריך הכי חזמא דעלמא הוא דעבד. אבל בשאר מימות לא אמרינן

דמחיצה תלויה מתרת. אמר אבוי לדברי ר' חנינה בן עקביה, היתה גזוטרטא זו סמוכה לכותל בפחות מג' טפחים, צריך שיהא בה אורך ד' אמות, שהן כ"ד טפחים, ורחב י"א טפחים (ב' ומשהו. ופחות מג' הסמוכות לכותל שהן כלבור, הרי י"ד טפחים, וי' טפחים גובהו של כותל, הרי כ"ד טפחים על כ"ד טפחים. חוקק טפח ומשהו מלי"א ומשהו, עם פחות מג' הסמוכות לכותל, נמצא חקוק ד' טפחים וי' טפחים הנותרים. היתה זו הגזוטרטא זקופה, כלומר היא מוטלת בתוך ד' כתלים, וכתלים הללו מקיפות אותה מד' רוחותיה. צריך שיהא גובה המחיצות י'. וצריך להיות בה בזו הגזוטרטא ששה טפחים ושני משהויין על ששה טפחים. ומהוין. וחוקק בה ארבעה על ארבעה, נשאר בה טפח ומהוין מכל צד מלא רוחב פרסת הרגל והוא טפח. כדגרסינן בשבת פ' אי"ר עקיבא וכמה מלא פרסת הרגל טפח. והני מילי בפרקה דכל בעיתא תשמעשתה, והא דסגי ליה להלץ בפרסת רגליו רחב טפח. אבל בגזוטרטא דהויא תלויה על המים, ובעיתא תשמעשתה, בעיי רחב טפי מטפח משהו. לפיכך אמר הני משהויין. אמר רב חונא בריה דרב יהושע היתה עומדת בקרן זוית. כמו בית טריגון. צריך שיהא באילו שני הכתלים, ובכותל שגזוטרטא זו יוצאה ממנו, גובה עשרה בכל אחד מהן. והגזוטרטא עצמה צריך להיות בה תיקוקה ב' טפחים ושני משהויין, טפח ומשהו לכל צד. מקום שנמצא בה כותל שיצאה ממנו. ואמרינן

(א) אולי י"ל וטפח ומשהו עד פחות מ' וכו'. 3) י"ע דהא מתקנין דפחות מג' אלאפייה קאי ומשמע דבכרייתא גרסינן סתמא פחות מג' ואולי דמי' להלכות ט"ס.

ביצד משתתפין פרק שמיני עירובין

חוקק צה. נקב צאמנעיתה ואפילו אין לה מחיצות סביב הויין לה י' טפחים הנשארים סביב הנקב לכל זד ורואין אותן כאילו היו כפופין למטה כעין מחילה תלויה על המים ואמר נמי גוד אחית כאילו יורדות וסותמות עד המים והויין מים שכנגד הנקב רה"י. וצליז מהכי לא סגי דאין מחילה פחות מ' גובה ואין מחילה פחות מד' טפחים חלל צביניהם: דוף. רוחב הנסר שיהא כפוף למטה כמחילה ואכתי הויא מחילה תלויה ומצעי לן למימר תו גוד אחית: אלא בימה של טבריא. דהכי אמר לקמן [עמוד 3] דלאנשי טבריא החיר: אוגנים. שפה גבוה דהויא כמחילות

חוקק בה ד' על ד' וממלא א"ל אבוי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא דאמר גוד אחית מחיצתא אבל בוף וגוד לא ועד כאן לא קאמר רבי חנניא בן

עקביא התם אלא בימה של טבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקריפיות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא אמר אבוי ולדברי ר' חנניא בן עקביא היתה סמוכה לכותל בפחות מג' טפחים צריך שיהא אורכה ד' אמות ורוחבה אחד עשר ומשהו היתה זקופה צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה ו' טפחים ושני משהויין אמר רב חונא בריה דרב יהושע היתה עומדת בקרן זוית צריך שיהא גובהה ו' טפחים ורוחבה ב' טפחים ושני משהויין ואלא הא דתניא ר' חנניא בן עקביא אומר גזוטרטא שיש בה ד' אמות על ד"א חוקק בה ד' על ד' וממלא היכי משכחת לה דעבידא כי אסיתא: **ביתני** * אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם בן עשו לה מחיצה גבוה ו' טפחים בכניסה וביציאה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין ממנה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: גמי' תנו רבנן עשו לה בכניסה ולא ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת אא"כ עשו לה מחיצה ו' טפחים ביציאה ובכניסה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמות המים שהיתה באה מאבל לצפורי והיו ממלאין הימנה בשבת על פי חוקנים אמרו לו **ב** משם ראייה מפני שלא היתה עמוקה ו' טפחים ורוחבה ד' תניא אידך **ב** אמת המים העוברת בין החלונות פחות מג' משלשל דלי וממלא ג' אין משלשל דלי וממלא רשב"ג אומר פחות מד' משלשל דלי וממלא ד' אין משלשל דלי וממלא במאי עסקינן אילימא באמת המים גופה ואלא הא דבי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן **ב** אין ברמילית פחותה מד' לימא כתנאי אמרה לשמעתיה אלא באגפיה ולהחליף והא **א** כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו התם רשויות דאורייתא **הכא**

רחצה טפח ומשהו לכאן לצד הכותל והרי שפתה עכשיו צפחות מג' סמוך לכותל והוא לצוד הרי מחילת ד' לכאן ועוד כוף טפח ומשהו בשפת רחצה השני לצד הכותל הרי טפח ומשהו מחילה ופחות מג' לצוד הרי מחילת ד' מכאן ומחילה ג' שכנגד הכותל רחצה ד' שלימין הרי חלל ד' במחיצותיו וגובהן י' פותח חלון בכותלו וממלא: היסע עומדת זקנו וזייס. ששני כתלים מחילות למים ואינה כריכה אלא שני מחילות כריך שיהא גובה ארכה כשהיא זקופה י' טפחים ורחבה צ' טפחים וסמי' ומשהויין ומעמידה זקופה שפת עוביה כנגד כותל האחד מופלג ממנו פחות מג' והוא לצוד נמצאת כאן מחילה רחצה ה' ומשהו וכותל השני מכון כנגד רחצה מופלג ממנו ד' כוף טפח ומשהו הימירין על מדת רחצה והטה אותם לצד כותל המופלג ד' נמצאת שפת הנסר עומדת צפחות מג' והוא לצוד הרי צ' מחילות של ד': ואלא דבעי ר' חנניא כ"ד על כ"ד היכי משכחת לה: **דעציזא נאסיא**. שאין כותל סמוך לה וקצוועה על ימידות וצריך להיות כל חללה וכל מחילותיה ממנה ונעשה כעין מדוכה. אסימא מורטי"ר: **ביתני** * **אמת המים**. אפילו צרה"י כרמלית היא: **עשו לה מחיפה**. בתוך אוגניה על פני רוחצה שיהא ניכר שבצדל המים נעשית ומחילת החצר התלויה ועוברת על גבה אינה מועלת לה ואע"ג דמחילה תלויה מתרת צמיס) ה"מ היכא דנראית מחילה שנעשית בצדיל המים כגון גזוטרטא דמתני' [ע"צ] וכגון מחילה שצמוך בצורס): **של אצל**. שם העיר והיתה עוזרת בתוך החצירות וממלאין הימנה בחצירות דמהניא לה מחילת כותל צחצר תלויה עליה ורבי יהודה לטעמיה דפליג נמי במתני' [פז]. אכור: **של היסע כשיעור**. כרמלית או בעומק י' או צרוחב ד' שאין מים נעשין רשות לעצמן בפחות מעומק י' צרוחב ד' ואם עוברת צרה"י הויין רה"ר דתנתן **בצוזרק** (שבת 97 ק:) הוזרק ד' אמות ציס פטור דכרמלית היא ואם היה רקק מים ורה"ר ממלך צו חייב דרה"ר הוא וכמה הוא רקק מים פחות מ' טפחים אלאמא מים שאינן עמוקין י' אינם רשות לעצמן וכי הוו נמי צחצר הוו להו רה"י: **גמי'** **עשו לה כניינסה ולא עשו לה ציזיאה**. לא מהני מידי דהא מחוצרת למים שחוק לחצר ציזיאתה ועשית הכל כרמלית אצל כי עשו כניינסה וציזיאה אינה כרמלית דומה כמי שמתחלת צחצר זו: **של היסע עמוקה י'**. או לא היתה רחצה ד' דלא חשיב פחות מד' למיחוי רשותא לנפשיה: **צין החלונות**. למציז או לחצר וכתים מכאן ומכאן על שפתו וחלונות פתוחין להן למלאות: **פחות מג'**. מפרש ואילז במאי קאמר: **צמאי עסקינן**. האי שיעורא דג' וד': **אי נימא**. צרוחב אמת המים דקאמר ת"ק ג' רוחב הויא כרמלית ואין ממלאין ממנה לרה"י: **לימא כתנאי אמרה**. דהא רצנן צג' רוחב קרו לה כרמלית (ואין ממלאין ממנה צרה"י): **אלא צאנפיה ולהחליף**. דיש צאמה שיעור כרמלית והכא צנשי לה אגפים גבוהים ומהני למיחוי הכן אגפים מקום פטור כי לית להו רוחב ג' ומשלשלין אה הדלי ומניחו על אגפים ומשם מחליפו לאמה וממלאוהו וחוזר ומניחו על אגפים ומשמחליפו) לרה"י דהשאת מהני אגפים להחליף המשאוי מכרמלית לרה"י ומרשות היחיד לכרמלית וקאמרי רצנן דאי אית צהו רוחב ג' תו לא הוי מקום פטור אלא רשותא צאנפי נפשיה ולא צטיל להכא ולהכא: **והא כי אחא רב דימי גופיה אמר וצנצנן שלא יחליפו**. דרך מקום פטור דהא כיון דאמרנין מותר לאלו ולאלין לכתף עליו מקום פטור חשיב ליה וקאמר לא יחליפו: **הסס רשויות דאורייתא**. רשות היחיד ורבים איסורא דאורייתא להוציא מזה לזה אשתכח דמתעבדא איסורא דאורייתא דרך מקום פטור אצל כרמלית לרה"י רשויות דרצנן ומחליפין דרך מקום פטור. ואע"י דחשיבי **רב דימי** מקום פטור צפחות מארצעה והכא קאמרי רצנן דשלשה לא הוי מקום פטור ליכא למימר דהא שמעתא צתרייתא דרב דימי כתנאי אמרה דאיכא למימר דגבי רשויות דאורייתא דחשיבי הוי פחות מד' הסמוך להו צטל אצלן אצל לגבי כרמלית לא צטיל מכי הוי רוחב שלשה: והא

יהוד' כותל שעל גבה. שהוא כותל החצר נידון משום מחיצה. ומעשה באמת המים שהיתה מביאה מים מאבל לציפורי. וממלאין ממנה מים על פי זקנים בשבת. אמרו לו משם ראייה שמא אין בעמקה עשרה ולא בחיבהה [ד']. **הניא אידך** אמת המים שעוברת וכתים מצד זה וכתים מצד זה ובהן חלונות. 2) אם החלונות פחות משלשה משלשל כלי וממלא, שלשה אין (ממלא) [משלשל] כלי וממלא. ר' שמעון בן גמי' אור פחות מד' משלשל דלי וכו'. ואמרינן במאי עסקינן אי נימא באמת המים גופה. כלומר אם יש בה פחות משלשה טפחים תנא קמא סבר ממלין ממנה כי מקום פטור הוא, ואינו כרמלית, אבל שלשה אין ממלין ממנה דהויא כרמלית. ורבן שמעון בן גמליאל אומר ממלין עד ארבעה, כי איצטקנן [נדאית] כרמלית עד שיאח בה ארבעה. נימא את דר' יוחנן דאמר אין כרמלית פחות מד' כתנאי אמרה לשמעתי. ופרקינן אלא באגפיה. כלומר אם אין באגפיה שלשה תלנא קמא, ולרבן שמעון בן גמי' ד', וכי איצטרך להחליף לישולט גגופה דאמת המים ולהחליף באגפיה, פי' לדלות מתוך אמת המים בדלי ולהניח הדלי באגפיה, ולחזור ולהכניס דלי בתולין. ואמרינן והא כי אתא רב דמי א"ר יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו. הנה ר' יוחנן אוסר להחליף וזה להחליף הוא. ופרקינן התם רשות היחיד ורשות הרבים שהן של תורה.

פז.

כח א ב מיי פט"ז מהלכות שבת הלכה יא סגנ עשין דרצנן א טור שיע' א"מ ס"י שט סעיף א':

כב ג מיי פ"ד מהל' שבת הלכה ד סגנ לאין סה טוש"ע א"מ ס"י שמה סעיף יא':

רבינו חננאל (המשך) הנה פירשת דין גזוטרטא הסמוכה לכותל דין חזקתה ודין העומדת בקרן זויות. אבל דר' חנניה היכי משכחת לה. ופרקינן בגזוטרטא דעבידא כי אסיתא. כלומר לא נתן לה ד' חנינא מקום פרסת הרגל, אלא אמר אם היא כ"ד על כ"ד חוקק ד' טפחים באמצע. ונשאר עשרה טפחים לכל צד כדי שיעור המחיצות בלבד, וכאילו פתח אסיתא היא, שאין מחיצותיה צריכות רוחב להולוכה. מיהו במחשבה הן אילו המחיצות, וכיון שהן במחשבה, הרי יש להן מקום עמידת הרגל, לפיכך לא נתן הוא שיעור לעמידת הרגל. יוצאות הולכות וכלות עד באצבע בראשיהן והן כשיריין רחבות מלמטה וצרות למעלה. וירושלמי ד' טבלה בשם רב אין חורבה למים. היה שם תקרה את דראה כאילו היא יורדת וסותמת. היה שם אמלרתא את רואה כאילו היא יורדת וסותמת. אי"ר הונא והוא שתהא מחיצה בולטת לתוך חללו של בור כו'. עד פשיטא שמותר לטלטל. בשם רב אמרו והוא שתהא מחיצה משוקעת במים כמלא הדלי. ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת. אמר רב הונא והוא שתהא מחיצה בתוך י' טפחים לכצוצורה. הני ר' חנינה בן עקביא אור כצוצורה מן המים, שהיא ממצלה מן המים, פחותה המעובה ומשלשל וממלא. והוא שיש בנקב ד' טפחים, ושהיו המחיצות גבוהות י' טפחים. תמן אמרי אפילו אינן גבוהות י' נעשת כמשמרת. אי"ר חייא לא היתיר ר' חנינא בן עקביה אלא בים של טבריא שהורסים מקיפין אותה. מבני', אמת המים שנוברת בחצר אין ממלין ממנה בשבת. פי' מפני שהיא כרמלית. אלא אם כן עשו לה מחיצה י' טפחים בכניסה וביציאה כו'. ת"ר עשו לה לאמת המים מחיצה גבוה י' טפחים בתוך המים כמו מחיצות של בור ששינן במשנתנינו, בכניסה, ולא עשו לה ביציאה. או עשו לה ביציאה, ולא עשו לה בכניסה. אין ממלין הימנה עד שיעשו לה מחיצה גבוהה י' טפחים בכניסה וביציאה. אי"ר